

Naar de Potala

De hele nacht heeft het geplensd. In de ochtend regent het nog steeds. Desalniettemin vertrekken we met z'n drieën, gewapend met regenjas en paraplu, richting de Potala. We lopen twee keer helemaal om het gebouw heen en hebben dan nog steeds de ingang niet gevonden. Wel is er een klein aanbouwtje naast de Potala, dat een kapelletje blijkt te zijn. Een eenvoudige pijpenla met langs één wand vijf religieuze beelden en aan de andere kant twee geborduurde divans. Op een van de divans zitten twee nonnen die ons gebaren te gaan zitten en meteen thee inschenken. Als ik de beker richting mijn neus beweeg, realiseer ik me dat dit niet anders dan de beruchte yakboterthee kan zijn. Op dit moment heb ik met angst en beven gewacht. Iedereen zegt namelijk dat yakboterthee wal-ge-lijk is. Het ruikt inderdaad weerzinwekkend. Maar, zeggen ze, als je jezelf voorhoudt dat het champignonsoep is in plaats van thee, dan is het al minder erg. Nou, vooruit dan maar, het zou bijzonder onbeleefd zijn het niet te proberen. Neus dicht en verstand op nul. De smaak is iets minder vies dan de geur, maar de al een halfjaar geleden bedorven boter voert absoluut de boventoon. Ik neem een paar voorzichtige slokjes en meteen schenken ze bij. Nee, lieve nonnetjes, niet doen!

Na een kwartiertje daar te hebben gezeten, doen we een donatie in een doos, en opeens schieten me mijn Dalai Lama-kopietjes te binnen. Terwijl ik in mijn tas rommel, bewaakt Ingrid de ene ingang en gaat Iris op wacht staan bij de andere. Ik geef een van de nonnen een dubbelgevouwen blaadje en gebaar: shhh, voorzichtig. Ze neemt het aan, kijkt snel even wat het is en schuift het meteen onder een kleed. Ze is er héél blij mee, zegt haar gezicht.

Uiteindelijk vinden we dan toch de ingang van het paleiscomplex en lopend langs vele marktstalletjes komen we aan bij de trappen. We kijken omhoog; wat een klim. Maar we lijden niet in ons eentje. Onderweg naar boven moedigen we bij elke bocht, als we toch staan uit te hijgen, een bejaarde pelgrim aan, die zich met veel moeite omhoog sleept. Als beloning schenkt hij ons keer op keer een brede glimlach. Boven aangekomen zijn we dikke vrienden.

Het Potala-paleis is immens, met duizenden kamers. We mogen er 22 zien. Deze zijn donker en somber en worden slechts verlicht door een enkel kaarsje. Ze staan vól met goud: gouden beelden en enorme gouden stupa's die de as bevatten van vorige Dalai Lama's, en naar verluidt zelfs het gebalsemde lichaam van de vijfde Dalai Lama. Ook zijn er enorme gouden *mandala's*, waarop (ook in goud) hele steden zijn gebouwd. Rondom zo'n stad liggen of hangen mismaakte, gespieste of half opgegeten lichamen. Indrukwekkend maar nogal luguber. Na zo'n anderhalf uur zwerven door de zompige, donkere kamers wil je er ook wel weer uit. Spiritualiteit past wat mij betreft ook heel goed bij de buitenlucht.

dige. Ik ben onder de indruk van de kracht en het uithoudingsvermogen van de dames. We maken allemaal hier en daar een babbeltje, wat leidt tot een hoop gegiechel. Ze stoten elkaar aan met een blik die zegt: "Moet je nou zien, wat een rare vrouwen zijn dit."

De poort naar Bhutan

Het Indiase plaatsje Jaigaon ligt aan de ene kant van een versierde poort en Phuentsholing ligt aan de Bhutanese kant. Door die poort naar Bhutan rijden is iets uitzonderlijks. Aan de ene kant is het nog typisch Indiaas: het is er vies, er ligt een heleboel afval en troep op straat, en het ruikt er naar urine, lekkere etensluchten en oud zweet door elkaar. Op straat is het immens druk; overal lopen, liggen of zitten bedelaars, koeien en zwerfhonden. Iedereen toetert en/of schreeuwt.

Eenmaal door de poort is de drukte in een klap verdwenen. De straten zijn ontzettend schoon – er ligt geen plastic zakje, geen leeg flesje, geen stukje krant, niks. Het is stil, er zijn geen geurtjes, geen bedelaars, het is gewoon een wonder. Jaigaon en Phuentsholing zijn in zekere zin één grote stad, slechts gescheiden door een hek en deze poort, maar hoe verschillend de twee landen zijn is meteen overduidelijk. En dat door iets van drie meter dik.

Nieuwe gids en nieuw geld

Nadat we afscheid hebben genomen van de geweldige chauffeur en zijn bijrijder checken we in bij ons eerste Bhutanese hotel. Daar ontmoeten we de gids die gedurende onze tijd hier elke dag met ons mee zal gaan. Hij heet Namgyel (maar je mag ook Namgay zeggen, vertelt hij, wijzer geworden door ervaring met buitenlandse toeristen en onuitsprekbare namen), is vijftwintig jaar, een beetje introvert en erg beleefd. Als we nu toch per se een vaste begeleider moeten hebben, dan lijkt hij me prima.

Ik ga even wat flessen water kopen in een winkeltje naast het hotel, en daar krijg ik als wisselgeld mijn eerste Bhutanese geldbiljet van vijf 'ngultrum'. De ngultrum heeft exact dezelfde waarde als de Indiase rupee, en je kunt in Bhutan zowel met ngultrum als met rupees betalen. Maar je moet ervoor zorgen dat je al je ngultrum kwijt bent voor vertrek terug naar India, want daar accepteren ze alleen hun eigen rupees. Verschil moet er blijkbaar zijn.

Buffet

Het eerste Bhutanese buffet is iets waar we met interesse maar ook enige angst naar hebben uitgekeken. Die 200 dollar per dag die we betalen voor het privilege om door Bhutan te mogen reizen, daar zit alles in: hotel, al het eten, een

Misdadigers zijn we

De twee kassajuffrouwen in dienst van de overheid pikken het niet. Geruime tijd na de verkoop van een toegangsbewijs aan een van ons, hebben ze opeens besloten dat in het tiendollarbiljet waarmee hij heeft betaald een scheurtje zit. Wat?! De dames gaan op hun strepen staan en eisen direct een nieuw en onbeschadigd briefje. Boosheid, ruzie en stemverheffing – “Dat wás mijn briefje helemaal niet!” – reisleader erbij, ook boos – geen fijne situatie. De dames bel len met een rood hoofd naar de overheid en minder dan vijf minuten later rinkelt de telefoon van de reisleader. Het is de lokale agent uit Yangon met een waarschuwing. Zo snel gaat het nieuws over die brutale toeristen dus. Excuses zijn vereist, anders volgen er repercussies. Het wordt een enorm opgeblazen toestand. Toch nog niet zo relaxt dus, die moderne en gedemocratiseerde overheid van Myanmar.

Na een korte overvaart, aangeland op de andere oever van de rivier, fietsen we verder en stoppen op een brug net voor het plaatsje Sagaing. We wachten daar tot de reisleader, die ons tijdelijk heeft verlaten om De Crisis op te lossen, zich (hopelijk) weer bij ons voegt. We maken grapjes dat hij waarschijnlijk al in de gevangenis zit voor onze geldbiljet-misdaad. Zou er voor het restant van de reis een andere reisleader worden ingevlogen?

De locals van Sagaing

Vanaf de brug is het uitzicht over de stad echt frappant. Om de zoveel meter weerkaatst een gouden pagode het zonlicht; het is één grote zee van glimmende, oplichtende gouden puntjes. Ik hang over de railing van de brug en tel Sagaings glanzende gouden pagodes. Veertig of zestig zie ik er, of zijn het er honderd? Of nog meer?

Sagaing is het centrum van het Birmees boeddhisme, lees ik. De stad wordt bevolkt door meer dan zesduizend monniken en nonnen, die in meer dan vijfhonderd tempels en pagodes wonen. Mijn reisgenoten gaan een topje beklimmen met enkele van die pagodes erop. Mét de inmiddels teruggevonden reisleader, dus dat valt weer mee. Astrid en ik gaan liever Sagaing zelf beleven, zonder enige twijfel het leukste, gezelligste stadje tot nu toe. De mensen zijn reuze aardig tegen ons. We stuiten op een vlees- en vismarkt, waar dames op de grond achter hun koopwaar zitten, en iedereen lacht ons toe. Astrid doet spontaan een dansje met een visverkoopster, die vol enthousiasme meedoet. Vanaf de grond giechelen de andere dames het gelegenheidspaar toe en krijgen de slappe lach. Het verhaal over deze gebeurtenis gaat vliegensvlug de hele markt over, en als we verder lopen, worden we bij elke kraam stralend en